

משרד החינוך

מנהל פדגוגי

מנהיגים את הדרך

75 שנה לעצמאות מדינת

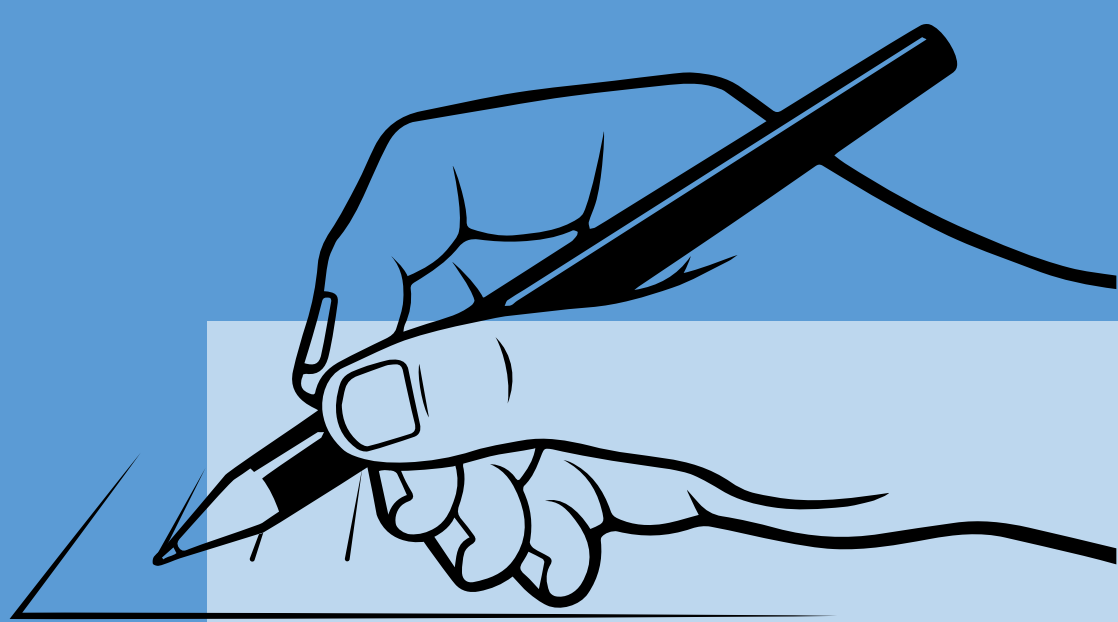
ישראל

חברי צוות היגוי

- גב' מירי נבון, סגנית בכירה למנהלת המינהל הפדגוגי- יו"ר הוועדה
- גב' עינת אוחיון, מנהלת תחום דעת אזרחות, המזכירות הפדגוגית
- ד"ר דלית אטרקצ'י, מנהלת אגף בכיר קשרי חוץ
- גב' מירב בראוטבר פסט, מנהלת תחום דעת הוראת הספרות, המזכירות הפדגוגית
- גב' בלהה גליקסברג, מנהלת תחום דעת היסטוריה ממ"ד, המזכירות הפדגוגית
- מר רם זהבי, מנהל מחוז דרום
- גב' רייצ'ל זיו, מנהלת יד בן גוריון
- ד"ר טלי יניב, מנהלת אגף א' מקצועות מדעי חברה והרוח, המזכירות הפדגוגית
- ד"ר אורנה כץ אתר, מנהלת תחום דעת היסטוריה, המזכירות הפדגוגית
- גב' שוש נגר, מנהלת מינהל החינוך הדתי
- גב' ענת צידון, מנהלת תחום דעת מקרא, המזכירות הפדגוגית
- גב' רות קנולר לוי, מנהלת אגף תכנים, תוכניות הדרכה והשתלמויות מינהל חברה ונוער
- ד"ר קרן חנצר, פרויקטורית התחדשות הלמידה
- גב' חיה שיטאי, מנהלת מחוז ת"א

כותבים ומגיבים

- גב' עינת אוחיון, מנהלת תחום דעת אזרחות, המזכירות הפדגוגית
- גב' רינת אלפיה, מדריכה ארצית לשפה ואוריינות באגף לחינוך הגיל הרך
- גב' יעל בכר, ממונה יישום והטמעת חוק החינוך המיוחד, אגף א', חינוך מיוחד
- גב' מירב בראוטבר פסט, מנהלת תחום דעת הוראת הספרות, המזכירות הפדגוגית
- גב' אירית בראל, מדריכה ארצית באגף לחינוך יסודי
- גב' בלהה גליקסברג, מנהלת תחום דעת היסטוריה ממ"ד, המזכירות הפדגוגית
- מר חוסאם דיאב, ממונה קידום הישגים לימודיים, מגזר ערבי, מינהל פדגוגי
- גב' איה ח'יראדין, מנהלת אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
- גב' אומיימה חלבי, ממונה על תוכניות הלימודים בחינוך הדרוזי והצ'רקסי
- ד"ר טלי יניב, מנהלת אגף א' מקצועות מדעי חברה והרוח, המזכירות הפדגוגית
- ד"ר אורנה כץ אתר, מנהלת תחום דעת היסטוריה, המזכירות הפדגוגית
- גב' חנה ללוש, מנהלת האגף לחינוך יסודי
- מר איתמר נחמה, רכז התחדשות הלמידה במזכירות הפדגוגית
- מר יובל סרי מנהל אגף א מורשת ומפמ"ר תרבות יהודית-ישראלית, המזכירות הפדגוגית
- ד"ר ג'יהאן פרהוד, מפמ"ר היסטוריה במגזר הדרוזי

כותבים ומגיבים

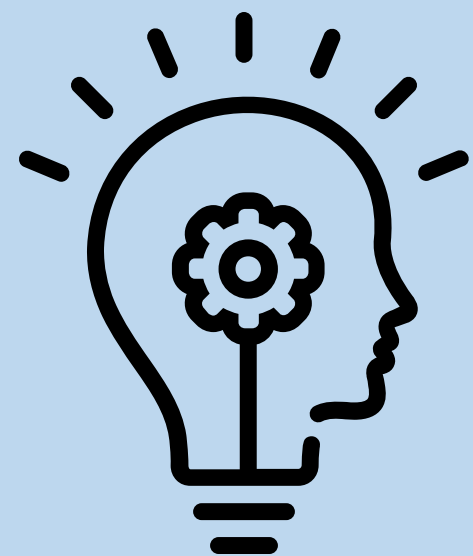
- גב' חגית פרחיה חכם, מנהלת מרכז הדרכה פדגוגי טכנולוגי, אגף תכנים, מינהל חברה ונוער
- גב' אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי ערכי באגף לחינוך יסודי
- גב' ענת צידון, מנהלת תחום דעת מקרא, המזכירות הפדגוגית
- גב' נעמי צפורי, מדריכה ארצית להטמעת תפיסת הגן העתידי באגף לחינוך הגיל הרך
- גב' רות קנולר לוי, מנהלת אגף תכנים, תוכניות הדרכה והשתלמויות מינהל חברה ונוער
- גב' גילה קרול, ממונה מיומנויות יסוד באגף לחינוך יסודי
- גב' חני קרמר, מדריכה ארצית באגף לחינוך יסודי
- גב' מרגלית רוטשטיין, מדריכה ארצית המינהל הפדגוגי
- גב' מיכל רלוי, ממונה עבודות גמר והערכה חלופית, אגף א' חינוך על-יסודי, המינהל הפדגוגי
- גב' תרצה שטרן, מדריכה ארצית המינהל הפדגוגי
- גב' הודיה אוחנה ראש יחידת מערכת החינוך במכון למורשת בן גוריון
- מר דרור אלוני, מנכ"ל מדרשת שדה בוקר בנגב
- מר איתן דוניץ, מנכ"ל מורשת בן גוריון
- גב' עדי זהר, מנהלת השלוחה הצפונית, המכון למורשת בן גוריון
- גב' נלי מרקמן, מנהלת בית בן גוריון

רציונל

• בשנת 2023 יצוינו האירועים: 75 שנה לעצמאות ישראל, ציון 50 שנה לפטירת בן גוריון, ראש הממשלה הראשון, מניח היסודות והתשתיות לכינון המדינה ומגשים חזון עצמאותה ו-70 שנה לעלייתו לנגב.

• שיח אודות מנהיגות ומנהיגים.ות עשוי לקדם דיון כינוכי, חברתי וערכי רלוונטי לימינו בנושאים הבאים:

- חזון והגשמה
- זהות אישית, חברתית, ציבורית-לאומית
- חברת מופת
- מנהיגות וקבלת החלטות והכרעות/ מנהיג כמעצב תקופה או תקופה מעצבת מנהיג
- ממלכתיות ומשמעותה
- שורשים לתופעות ומבנים חברתיים
- פלורליזם ורב תרבותיות אל מול "כור היתוך"
- חלוציות

• העיסוק בדמויות מנהיגים.ות המובילות חזון ומעש, בתקופתן ובבני דורן (הסיפור שלהם) וברלוונטיות שלהן לימינו (הסיפור שלי הסיפור שלנו) מניע לפעולה ולפרואקטיביות של הלומדים

מטרות התוכנית

מטרה 3- פיתוח זהות ישראלית בתוך מרחב החיים המשותף במדינת ישראל

1. חיזוק הזהות העצמית וערכי מורשת ייחודיים באמצעות:

- למידה משמעותית ורלוונטית - מורשתם ופועלם של מנהיגים ומנהיגות כמעצבי פני החברה והמדינה
- למידה רגשית חברתית הנוגעת לזהות אישית, שייכות, חיבור לחברה ולקהילה

2. עיגון החינוך לשותפות, סובלנות וערבות הדדית באמצעות:

- דיון והעמקה בנושאי ליבה (חברת מופת, ממלכתיות ואחדות, מנהיגות, דמוקרטיה וחדשנות)
- עיסוק באתגרים ובמחלוקות, באי השלמה עם המציאות, בחזון ובדרך (מרעיונות גדולים לתכנית עבודה), בקבלת החלטות והכרעות בהובלת חזון והגשמתו

3. פיתוח אחריות ומעורבות, יזמות ומנהיגות באמצעות חינוך חברתי:

- פעולות המקדמות מנהיגות, יזמות, פעלנות ומעורבות חברתית המעצבות מציאות

מבנה התכנית

פרק א- מהי מנהיגות? - פרק גנרי

פרק ב- דוד בן גוריון - מנהיג פורץ דרך- פרק חובה

פרק ג- מנהיגות ומנהיגים מתולדות המדינה- בחירת מנהיג/מנהיגים ממגוון קטגוריות,

בהתאם לרוחו ומורשתו של מוסד החינוך

• קטגוריות מנהיגותיות: רוחנית, תרבותית/אמנותית, מדעית, פוליטית, ביטחונית, חינוכית,

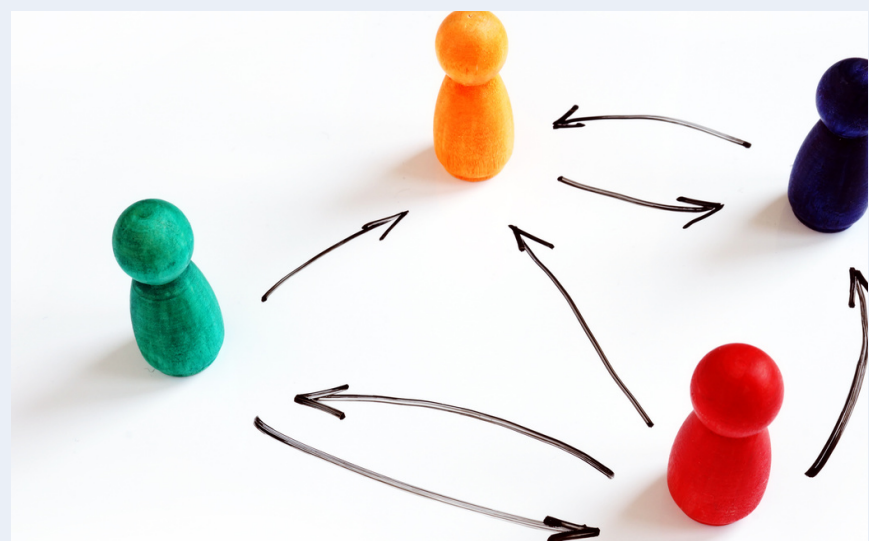
טכנולוגית, רפואית, ספורטיבית וכו'

• דגשים/הצעות בבחירת מנהיג/ה:

○ איזון מגדרי

○ שיתוף התלמידים בבחירת המנהיגים.ות

○ בבחירת יותר מדמות מנהיגותית אחת- מגוון קטגוריות

עקרונות מנחים

ערכים מרכזיים : מנהיגות, אזרחות פעילה: מלכתיות, חברת מופת, חדשנות
זהות ושייכות

מגוון: תחומי ידע, חומרי למידה, סביבות למידה, התנסויות, פעילויות
הלמידה והיישום יבואו לכדי ביטוי במעגלים: אישי, קהילתי-רשותי ולאומי
מהלך לימודי וערכי מתמשך בתשפ"ג (השיא ביום הפטירה ו' כסלו התשפ"ד

19/11/2023)

אוטונומיה וגמישות בחירה ובניית תכניות מתוך היצע נרחב
שילוב בין ידע, ערכים והתנסויות

רצפים: גילאיים, אוכלוסיות, תרבויות, שונות הלומדים

חינוך מעצים: רצף חינוך פורמלי וחינוך חברתי

תכנים: רלוונטיים ללומדים וקרובים לעולמם

מיפוי תכנים ותכניות קיימים וחילוץ נושאים מרכזיים

פיתוח תוכן חדש בהתאם לצורך

עקרונות לתהליכי הוראה למידה בגיל הרך

- התכנית תוצע לגנים לילדים בגילאי 4-6
- תכנים רלוונטיים לעולמם של הילדים: מרחב החיים בו הם גדלים, הקהילה, תחומי העניין
- תכנים בעלי אופי המקדם ביטוי אישי, מאפשר בחירה ומעודד פעלנות
- פרקטיקות הוראה מגוונות: משחק, למידה מבוססת מקום, למידה מסיפורים אישיים, ועוד (מתוך רשימת הפרקטיקות באוגדן שבילים לגן העתידי)
- תכנית המשלבת היבטים לימודיים, ובעיקר רגשיים וחברתיים

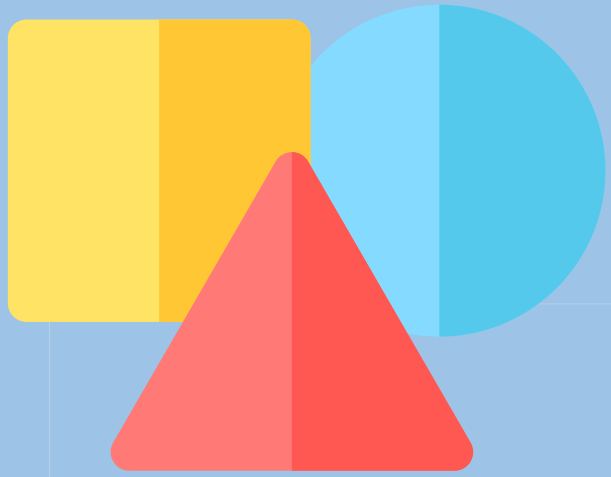
הערה: העיסוק בנושא המנהיגות ובמנהיגים מרוחקים מחייב התאמה ותיווך לגיל הרך. לפיכך, פיתוח התוכן יעשה באמצעות נרטיבים וסיפורי ילדות של המנהיג. המתקשרים לצמיחתם כמנהיגים. רצוי לבחור דמויות מנהיגות מקומיות בכדי להפוך את הלמידה לרלוונטית ואותנטית.

עקרונות לתהליכי הוראה למידה ביסודי

- התייחסות מובחנת ושונה לכיתות : א'-ב'; ג'-ד'; ה'-ו'
- תכנים רלוונטיים וקרובים לעולמם של הלומדים: מרחב החיים בו הם גדלים, הקהילה, תחומי העניין
- שילוב היבטים לימודיים, רגשיים וחברתיים באופן מאוזן
- התמקדות והעמקה בתוכן ומתן זמן להתנסות ולהבנת התוכן
- שימוש במגוון חומרי הוראה המותאמים לגיל הלומדים

עקרונות לתהליכי הוראה למידה בעל-יסודי

- התייחסות מובחנת ושונה לגילאי חטיבת הביניים לעומת חטיבה עליונה
- תכנים רלוונטיים ומותאמים לעולמם של בני-הנוער, תוך קישור בין תמות מרכזיות שהנושא מזמן לבין מציאות החיים העכשווית
- ההתנסויות יכללו למידה עצמאית מונחית, למידת עמיתים והזדמנות לייצור ידע חדש והצגתו במגוון דרכים
- **יישומים מותאמי שלב גיל**
- חטיבת ביניים: מומלץ לתכנן וליישם למידה רב-תחומית/בין-תחומית, למידה בדרך החקר מתוך "רעיונות גדולים" ברוח בן-גוריון ומנהיגים. ות מעוררי השראה נוספים, פעילויות של"ח ואירועי שיא
- חטיבה עליונה: ניתן לשלב את הנושא במסגרת הכנה לשירות בצה"ל/ רפורמת התחדשות הלמידה/ הערכה חלופית במגוון תחומי דעת

עקרונות לתהליכי הוראה ולמידה לתלמידים עם צרכים מיוחדים

נקודת המוצא בהוראת הנושא "מנהיגים את הדרך" לתלמידים עם צרכים מיוחדים היא בהלימה לתכנית הלימודים לחינוך הרגיל הרציונל, העקרונות הפדגוגיים, התכנים והפעילויות המוצעים בכל אחת מחטיבות הגיל בתכנית הרגילה נכונים גם עבור תלמידים עם צרכים מיוחדים, תוך התאמה לרמת התפקוד של התלמידים ותוך התייחסות מכבדת לגילם הכרונולוגי.

עקרונות, המלצות ודגשים להוראת התכנית בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים במסמך "מנהיגים את הדרך - שנת ה-75 לעצמאות המדינה בסימן מנהיגות ומנהיגים.ות מתולדות המדינה" https://meyda.education.gov.il/files/special/pedagogy/israel_75a.pdf

עקרונות והמלצות לתכנון סיור מותאם במוזיאון/מרכז מבקרים במסמך "מתווה עקרונות לסיור מותאם במוזיאון/ מרכז מבקרים" https://edu.gov.il/minhalpedagogy/Special/pedagogy/educational_programs/Pages/mitvem_ozeon.aspx

עקרונות לתהליכי הוראה למידה לתלמידים עולים חדשים

- בחירה תכנים בשיעורי עברית כשפה שנייה העוסקים במנהיגים רלוונטיים לעולמם של העולים
- הנגשת חומרים במגוון השפות כהטרמה לשיעורים בכיתות
- המלצה לבחירת מנהיגים התורמים לחיזוק הזהות הישראלית של התלמיד העולה (למשל מנהיגים עולים)
- שימוש בכלים ויזואליים ודיגיטליים במטרה להסיר חסמי שפה
- השלמת ידע בסיסי ופערי תרבות על ידי שילוב סיורים

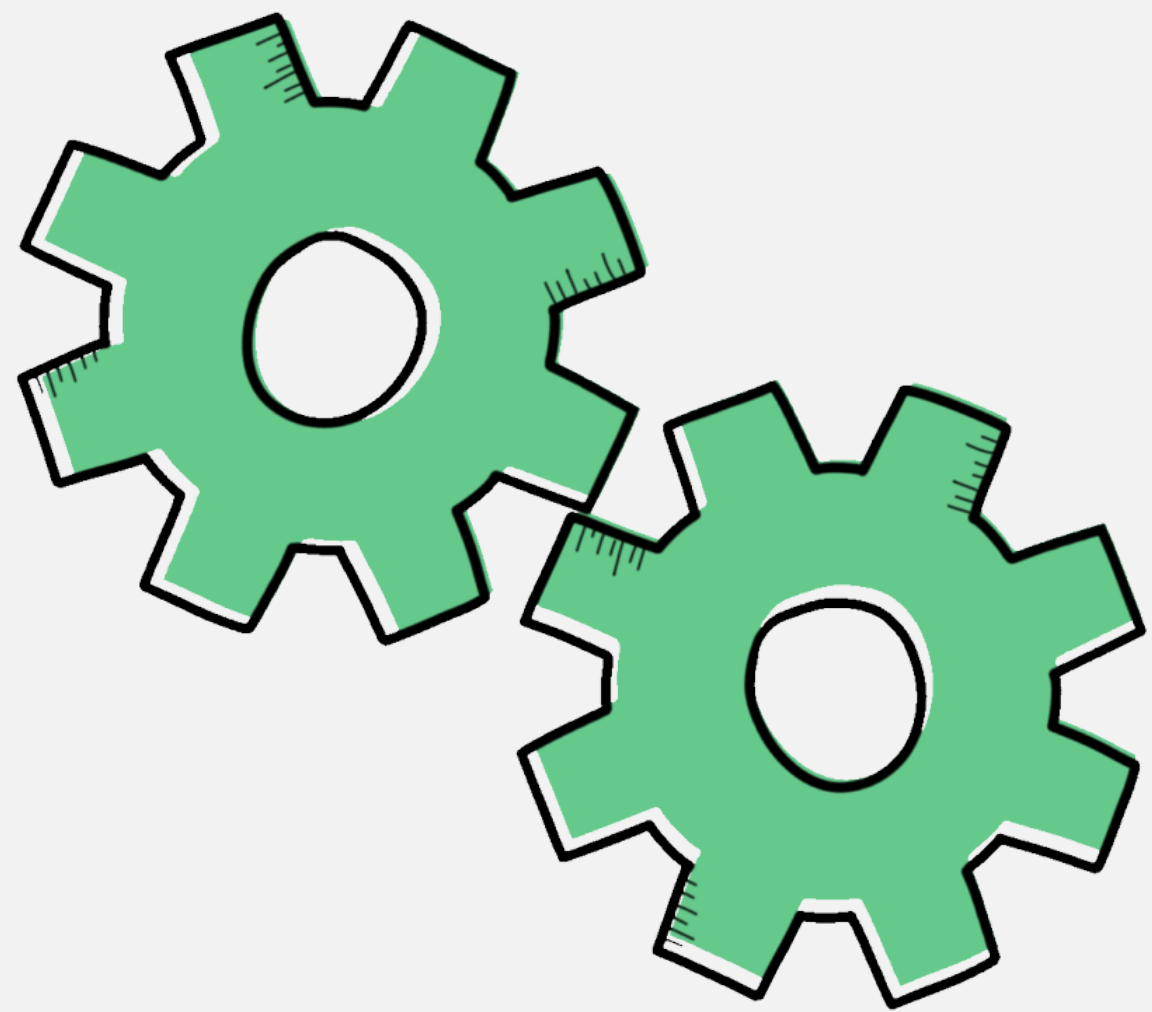

עקרונות לתהליכי הוראה למידה לתלמידים בחברה הערבית

- לאפשר מרווח תמרון להבעת דעה אישית של התלמיד בסוגיות הקשורות בנושא השנתי
- למידה חווייתית של הנושא, מותאמת לשכבת הגיל, המאפשרת בחירה מתוך מאגר מומלץ המוצע למוסדות החינוך
- הוראה סביב רעיון גדול "מנהיגות", בעיקר בכיתות י"ב.
- מגילת העצמאות כציר מארגן, דגש על ביטויים המשקפים חיים בשותפות.
- המשך הוראת הנושא המרכזי במסגרת תכנית הלימודים באזרחות ותוכניות החינוך הבלתי פורמלי.
- דגש על שותפות עם נציגי וועדי הורים, שלטון מקומי ועמותות מהמגזר השלישי.

מתווה הפעולה

תפקידי המחוז

- הקמת וועדה מחוזית מובילה לנושא ובחירת רפרנט
- חשיפת הנושא במחוז: מפקחים, צוותי כינוך, מחלקות כינוך
- בירור וגיבוש תפיסה מחוזית ופעולות מחוזיות בהתייחס למהלך
- יישום והטמעת העקרונות והמתווים של התכנית
- ריכוז והפצת יוזמות בין מוסדות הכינוך במחוז
- ייזום והפצה של פעולות מערכתיות במחוז
- התכנסות ליום שיא ביום הפטירה התשפ"ד

מתווה הפעולה

תפקידי המוסד חינוכי

- גיבוש צוות בית ספרי מוביל לנושא
- חשיפת התכנית והנושא בפני הצוות החינוכי
- גיבוש תכנית עבודה ופעולות נגזרות, דגשים ותמות, התאמה למגוון אוכלוסיות מיוחדות והערכה
- ציור תמונת עתיד: מה יקרה בעקבות לימוד הנושא
- שיתוף בידע וביוזמות
- הצגת התכנית המוסדית במסגרת המפקח ומנהליו
- גיבוש תכנית סיורים לימודיים (בגילאי העל יסודי, מומלץ שיתוף פעולה עם שלי"ח
- התכנסות ליום שיא ביום הפטירה תשפ"ד

- מגוון פעילויות לשיעורי חינוך, מערכי שיעור במגוון תחומי דעת בפורטל הפדגוגי
- פעילות בשעורי חינוך ובחינוך לערכים ע"פ שכבות גיל
- מערכי שיעור ממגוון תחומי דעת
- הצעות לימי שיא
- פעילויות במסגרת החינוך המעצים (החינוך הבלתי פורמאלי)
- סרטונים, טקסטים ופודקאסטים
- "משתפים מהשטח"
- תכנים מהטלויזיה החינוכית

**שתהא שנת מנהיגות
מלאה
בעשייה למען המדינה**